

Grib rīkoties ar īpašumiem

Saeima jūlijā varētu lemt, vai turpmāk augstskolām ļaut brīvāk rīkoties ar to īpašumiem

Augstskolas atzinīgi vērtē šādu iespēju, savukārt oponenti saskata riska momentus.

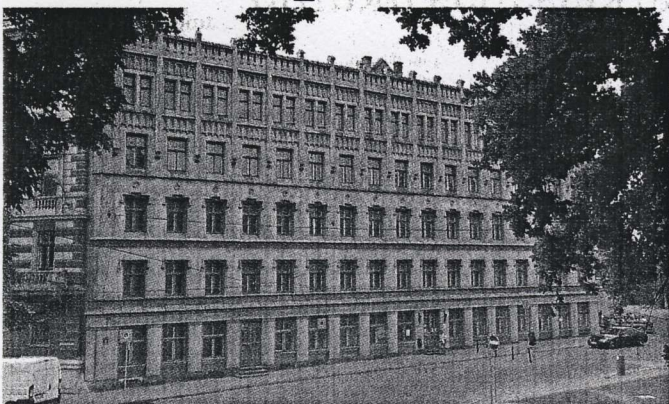
Radišot precedentu

Viens no grozījumiem atvērtā likuma jaunievēdumiem starp strīdīgiem jautājumiem skar augstskolu īpašumu - tiek plānots dot tiesības valsts augstskolai ierosināt īpašuma (ko tai bez atlīdzības nodevusi valsts) atsavināšanu un atsavināt to ar Ministru kabineta atļauju. Likuma grozījumi Saeimā varētu skatīti, iespējams, jau jūlijā otrajā nedēļā.

Ja šāds priekšlikums tiks atbalstīts, valsts zaudēsot ne tikai nekustamo īpašumu, bet arī ieņēmumus no tā atsavināšanas, kurus ierastā kārtībā saņemtu valsts budžets. Tē arī veidojoties fundamentāla pretruna ar līdzšinējo nekustamā īpašuma pārvaldīšanas praksi, skaidro Agnese Belkeviča no Finanšu ministrijas Komunikācijas nodaļas. Tikmēr portāls *pietiek.com* norāda arī uz risku, ka šādi varētu tikt pavērtā iespēja valsts īpašumu masveida privatizācijai, jo ir bažas, ka, sekojot augstskolu piemēram, šādas ekskluzīvas tiesības sev varētu pieprasīt arī pašvaldības un brīvostas, kuru rīcībā ir šādi īpašumi.

Nauda attīstībai

DB aptaujāto lielāko augstskolu (to saimniecībā īpašumu skaits sniedz desmitus) vārdība noraida pārmetumus par iespējamo nesaimniecisku rīcību ar īpašumiem. «Augstskolas ir ieinteresētas, lai tām būtu lielāka brīvība rīkoties ar nekustamajiem īpašumiem,» tā LU rektors Mārcis Auziņš. «Mums jau šobrīd īpašumā ir ļoti daudz ēku atšķirībā no citām augstskolām. LU pastāvēja jau pirms Otrā pasaules kara, tādējādi vēsturiski īpašumi, kas augstskolai piederēja, ir atgūti. Spilgtākais piemērs ir Raiņa bulvāris 19 Rīgā - tas ir LU īpašumā bez jebkādiem ierobežojumiem. Tāpat mums ir ēkas, ko nodevuši LU mūsu mecenāti - bulvāru lokā, ārpus Rīgas,» viņš atgādina. Ar šiem grozījumiem būtu radīts instruments, kā augstskolas varētu veicināt savu attīstību; tas jau esot pierādīts citās Eiropas valstīs. LU gatavojas attīstīt jaunu akadēmisko pilsētīņu Torņakalna rajonā. Līdzekļi, ko atvēl struktūrfondi, valsts, ir pietiekoši tikai pirmās kārtas - dabas zinātņu centra izveidei. Augstskolas plāni ir tur attīstīt arī citus virzienus. M. Auziņš akcentē, ka demogrāfiskā un citu iemeslu dēļ studējošo skaits Latvijā tuvākajos gados samazināsies, līdz ar to, ja LU attīsta jaunu infrastruktūru

► LU jau šobrīd ir daudz ēku īpašumā - gan tās, kas augstskolai piederēja pirms kara un ir atgūtas, gan tās, ko LU nodevuši mecenāti. Pie nākotnē realizējamajiem īpašumiem varētu būt arī atsevišķi LU mantotie īpašumi, taču, lai ar tiem rīkotos, LU nav nepieciešama MK atļauja. Noteikti šo īpašumu sarakstā nebūšot to, kas atrodas Rīgas centrā, apgalvo LU rektors Mārcis Auziņš. Attēlā - nami Zigrīda Annas Meierovica bulvārī, ko LU mantojuši no būvuzņēmēja Kristapa Morberga. FOTO - EDMUNDS BRENCIS, DIENAS MEDIJI

Informācijai

RTU

- 32 īpašumi, uz kuriem atrodas 152 ēkas, no tiem:
  - RTU īpašumā ir divi nekustamie īpašumi: viens zemes īpašums; zemes un ēku īpašums, uz kura atrodas 64 ēkas (sporta un atpūtas bāze);
  - RTU valdījumā ir 27 nekustamie īpašumi, uz kuriem atrodas 84 ēkas;
  - RTU lietojumā - divi nekustamie īpašumi, uz kuriem atrodas trīs ēkas;
  - RTU nomā - viens nekustamais īpašums, kas sastāv no zemes un ēkas.

AVOTS: RTU SAIMNIECISKAIS DIENESTS

LU

- Rīgā mācību un zinātniskais process notiek vairāk nekā 50 ēkās (26 adreses);
- Iespējamais ieguvums no atsevišķu ēku realizācijai varētu būt līdz 40 milj. latu.

AVOTS: LU

ārpus esošās, būs ēkas, kas paliks neizmantotas. «Mēs gribētu šos īpašumus konvertēt naudas līdzekļos, lai varētu attīstīt nākamās kārtas,» viņš skaidro.

Līdzīgu argumentus «par» nosauc RTU Stratēģiskās attīstības departamenta direktors Mareks Zeltiņš: «RTU atbalsta nostāju, ka īpašumi būtu jānodod augstskolām pilnīgā saimnieciskā rīcībā, mēs 5-10 gadus atpaliemam no kaimiņrepublikas Igaunijas, kur līdzīgs solis jau ir sperts, un tas ļāvis atrākt resursus koncentrēt attīstībai. Ja investīciju apjoms būtu pietiekams, mēs varētu īstenot mērķtiecīgu koncentrāciju studiju procesa un zinātniskajai darbības sakārtošanai, mēs par īpašumiem tik daudz neuztrauktos. Ilgs laiks paiet, kamēr dažādos finanšu avotus liekam kopā un virzām

attīstībai. Tā zaudējam laiku un konkurētspēju.»

Citādi zaudējot

LU studijas un zinātniskais process notiekot vairāk nekā 50 ēkās jeb 26 adreses Rīgā vien. Tikai divas no šīm ēkām (Raiņa bulvārī 19 un Kronvalda bulvārī 4) ir būvētas kā mācību iestādes. Vairākas ēkas nav piemērotas, nākotnē LU tās gribētu pārdot un šos līdzekļus ieguldīt attīstībā. Pārdodot īpašumus, LU varētu iegūt ap 40 milj. latu. Par cik un kādiem īpašumiem varētu runāt? M. Auziņš teic, ka tās varētu būt 5-10 ēkas, negribot tās nosaukt. Pie realizējamajiem īpašumiem varētu būt arī atsevišķi LU mantotie īpašumi, taču, lai ar tiem rīkotos, LU nav nepieciešama MK atļauja. Šo īpašumu sarakstā nebūst to, kas atrodas Rīgas centrā, Morberga vasarnīcas u.c.

Savukārt RTU šobrīd nav analizējusi, kādi varētu būt īpašumu realizācijas apjomi. «2006. gadā veicām pirmo analīzi. Taču tirgus situācija ir radikāli mainījusies, tirgus cena ir kritusī divas trīs reizes. Vēl vismaz gadus divus tiešā veidā realizēt īpašumus būtu pārāgri. Divi trīs gadi tomēr varētu būtu sagatavošanās laiks, īpaši - ja mēs gribētu sadarboties ar privāto sektoru, investoriem. Būtu labi līdz 2014.-2015. gadam mēs varētu sagatavot platformu sadarbībai, jo 2014. gadā beigsies šīs t.s. plānošanas perioda ES finansējums,» saka M. Zeltiņš.

Attīstības plāni

M. Auziņš teic, ka LU nav plāna koncentrēties tikai Torņakalna, norādot uz vēsturisko ēku Raiņa bulvārī 19; esot arī rinda citu ēku, kas šobrīd jau atrodas Torņakalna tuvumā (Fizikas un matemātikas fakultāte Zeļļu ielā, Klīniskās medicīnas institūts u. c.) - tās jau tagad labi iekļaujas plānotajā kompleksā. RTU savukārt plāno attīstīt trīs «mezglus» - Kīpsalu, kompleksu Meža ielā,

kā arī Puļka ielas rajonu. Ēkas, kas vairāk netiks izmantotas mācībām, var tikt izmantotas t. s. sekundāro funkciju īstenošanai, saka M. Zeltiņš. «Daudz ir runāts par sadarbību ar tehnoloģiju pārnesei, komercializāciju, jaunu uzņēmumu veidošanu universitāšu iekšienē. Šai darbībai mēs paredzētu daļu īpašumu. Protams, varētu skatīties specifiskās vietās esošu, mācību procesam ne pārāk piemērotu realizāciju,» viņš skaidro.

Stingrāku kontroli

Tikmēr aptaujātie nekustamā īpašuma speciālisti saskata priekšlikumā gan plusus, gan minusus. Olga Kozina, *Newsco Latvia* rīkotājdirektore, teic, ka, no vienas puses, valsts augstskolu rīcības brīvība ar īpašumiem tām ļautu optimizēt izmaksas, racionālāk plānot savu darbību.

No otras puses, pastāv zināms risks, jo valsti ir bijuši negatīvi precedenti, kad valsts manta un īpašumi netiek pienācīgi apsaimniekoti vai tiek izšķērdēti. Savukārt *Nira fonda* vadītājs Vadims Markovs pauž, ka teorētiski šāds risinājums ļautu efektīvāk izmantot to, kas ir vajadzīgs studiju procesam, nevajadzīgo realizēt un investēt piemērotākos risinājumos. Taču, ja augstskola kopumā neveiksmīgi saimnieko un organizē mācību procesu, tad šādi varētu aizlipt arī caurumus budžetā. Viņš atceras, ka pirms vairākiem gadiem kādas augstskolas īpašums Ausekļa ielā bija iznomāts ilgtermiņā, tomēr šķiet, ne pārlielu veiksmīgi. Risinājums ir pasniežēju, augstskolu padomes, sabiedrības utt. kontrole. Visu aizliegt, arī nav labākais scenārijs attīstībai.

Tajā pašā laikā viņš nenoliedz, ka mūsu valsti ir dažādi zemūdens akmeņi, ka arī šajā gadījumā varbūt ir kaut kādas spēles. Sabiedrībai tas būtu jākontrolē.

Ingrīda Drazdovska